

Telefoon 14 033
gemeente@leusden.nl
www.leusden.nl

Aan de gemeenteraad

Uw brief van: Zaaknummer: 150671/246790 Behandeld door: D. Stolker

Uw kenmerk: Telefoonnummer: 14033 Verzonden:

Onderwerp: raadsinformatiebrieven over zienswijze Nationaal Programma Ruimte voor Defensie

Geachte leden van de raad,

Op 23 mei 2025 stuurde de staatssecretaris voor Defensie een brief aan de Tweede Kamer over de vaststelling van het ontwerp Nationaal Programma Ruimte voor Defensie (NPRD). Op 8 juli 2025 besloten wij een zienswijze in te dienen over dit ontwerp. Deze zienswijze ontvangt u hierbij ter informatie en benoemt waaraan Defensie zou moeten voldoen om het aantal helikoptervliegbewegingen te verhogen en om te kunnen oefenen met graven op de Leusderheide.

De inhoud van de zienswijze maken wij via onze gebruikelijke communicatiekanalen bekend.

Op 23 mei 2025 informeerden wij de samenleving dat het ontwerp NPRD ter inzage ligt, dat Defensie veel meer wil gaan oefenen met helikopters op de Leusderheide en dat zienswijzen kunnen worden ingediend. Wij hebben de samenleving ook gewezen op de informatiebijeenkomsten die Defensie over het ontwerp ging organiseren (die van 5 juni ging over de voorgenomen extra helikoptervliegbewegingen).

Hierna volgt informatie op basis waarvan de inhoud van onze zienswijze tot stand is gekomen. Hierin worden documenten zoals het ontwerp NPRD en een plan MER benoemd. De meest relevante documenten hebben wij als bijlage toegevoegd. Op de website <https://www.defensie.nl/onderwerpen/ruimte-voor-defensie> kunt u alle documenten terugvinden.

Het ontwerp NPRD en een planMER.

Defensie heeft meer ruimte nodig om Nederland veilig te houden en maakte in december 2023 bekend hoeveel ruimte de krijgsmacht op basis van de bestaande inzichten nodig heeft. Daarna is onderzoek gedaan naar de meest geschikte locaties voor 57 ruimtebehoefden. Daarbij is gekeken naar onder meer de invloed op de leefomgeving en

natuur. De uitkomsten van het onderzoek staan in de zogenoemde planMER (milieueffectrapportage). Naast de milieueffecten spelen bij deze keuze ook de operationele belangen van Defensie, bestuurlijk en maatschappelijk draagvlak en de impact op andere opgaven een rol.

Het ontwerp NPRD en de Leusderheide.

Het college heeft de samenleving en de raad eerder bericht (onder andere via persberichten en raadsinformatiebrieven) dat de Leusderheide in beeld is voor een drietal bovenlokale behoeftes en een meer locatie specifieke behoefte.

Bovenlokaal:

- Voor een onverharde landingsbaan voor transportvliegtuigen.
- Voor het bouwen van een oefendorp.
- Voor extra helikoptervliegbewegingen.

Locatie specifiek:

- Oefenen met graven.

In het ontwerp NPRD wordt de Leusderheide niet aangemerkt als voorkeurslocatie voor een onverharde landingsbaan of het bouwen van een oefendorp. De staatssecretaris voor Defensie stelt dat het voorkomen van verdringing van de bestaande militaire activiteiten op de Leusderheide (de reden dat Defensie geen ruimte zag voor windturbines in het kader van het OER A28 project) er mede toe leidt dat de Leusderheide niet in aanmerking komt als locatiealternatief.

Maximaal 3.500 helikoptervliegbewegingen per jaar op de Leusderheide, bovenlokale behoefte nummer 12.

In het ontwerp NPRD maakt de Leusderheide onderdeel uit van het voorkeursalternatief om 24.000 helikoptervliegbewegingen per jaar mogelijk te maken. Voor de Leusderheide gaat het om maximaal 3.500 vliegbewegingen per jaar.

De Leusderheide is in totaal ruim 900 ha groot. De hindercontour aan de oostzijde rondom de woningen is bij maximaal 3.500 vliegbewegingen per jaar 400 meter. Zie hiervoor de bijlage "Deelrapport behoefte XII: Helikopterlandingsplaatsen". Rekening houdend met de wettelijke hindercontouren en bouselementen blijft er van de ruim 900 hectare ongeveer 470 hectare open terrein over voor landen en opstijgen. Dit maakt een groot aantal vliegbewegingen mogelijk stelt Defensie.

Voor alle locaties voor extra helikoptervliegbewegingen geldt dat locatie specifieke kenmerken uiteindelijk bepalen wat de ruimte voor helikopterlandingen is, zowel fysieke ruimte als in aantal vliegbewegingen.

Oefenen met graven op het oefenterrein Leusderheide, locatie specifieke behoefte nummer 44.

Defensie stelt dat door beperkingen graven op oefenterreinen bijna niet meer mogelijk is en dat deze activiteiten met het huidige dreigingsniveau en de conflicten weer meer nodig zijn. Dit betreft het graven met de hand (tot een diepte van ongeveer 1,5 meter) en het machinaal graven tot een diepte van ongeveer 3 meter. Daarom moet hiervoor meer aandacht komen in de opleidingen en bij oefeningen op Nederlandse oefenterreinen. Op dit moment is het graven van schuttersputten alleen beperkt mogelijk op afgebakende terreinen binnen enkele oefengebieden. Defensie heeft de behoefte om vrij gebruik van oefenterreinen voor graafactiviteiten te hebben (potentieel) wat op dit moment niet kan op de Leusderheide.

De belangrijkste overweging bij de keuze voor het voorkeursalternatief is het beschermen van natuur, bodem, archeologische en geomorfologische waarden. Bij de verdere ontwikkeling en inpassing van de behoefte zal met het volgende aandachtspunt rekening moeten worden gehouden: in de meeste van de aangewezen gebieden is bodemarcheologie een aandachtspunt, en zal verder moeten worden onderzocht of verstoring van de grond mogelijk is.

Het vervolg.

Eind 2025 neemt het kabinet een besluit over het definitieve NPRD dat naar de Tweede Kamer zal worden verstuurd. Dit mede op basis van een Nota van Antwoord waarin inhoudelijk wordt gereageerd op de ingediende zienswijzen. Daarna start de realisatiefase.

Voordat activiteiten mogelijk worden zijn er nog stappen te zetten. Voor alle behoeftes waar een voorkeurslocatie is aangewezen wordt in de “Realisatieparagraaf ontwerp NPRD” de realisatiestrategie en tijdslijn weergegeven. Deze realisatieparagraaf is als bijlage toegevoegd. Hierin wordt duidelijk gemaakt of er een planologische procedure (omgevingsplan en/of luchthavenbesluit/luchtruimherziening) ingezet zal worden en of er sprake is van uitbreiding van milieu- en vergunningsruimte. Defensie heeft de realisatiestrategie alleen op hoofdlijn beschreven omdat het proces van realisatie afhankelijk is van (externe) factoren, en van definitieve besluitvorming over het NPRD. Ook kan veranderende actualiteit aanleiding geven tot andere prioritering en andere keuzes in de fasering.

In de fase van realisatie van de behoeftes kan een participatieproces opnieuw onderdeel van het project vormen. Bij de verdere inpassing van de behoeftes op de gekozen locaties zal een projectMER mogelijk onderdeel van het proces zijn.

Het college zal de raad en de samenleving informeren over de inhoud van het definitieve Nationaal Programma Ruimte voor Defensie en het vervolgproces.

Met vriendelijke groet,
Het college van burgemeester en wethouders,

R.B. van den Brink
directeur secretaris

G.J. Bouwmeester
burgemeester

Bijlage(n):

1. De zienswijze (246866).
2. Het ontwerp Nationaal Programma Ruimte voor Defensie (251477).
3. Het planMER deel A (251478).
4. Deelrapport XII Helikopterlandingsplaatsen (251484).
5. Bundel detailkaarten voorkeursalternatieven (pagina 33 voor extra helikoptervliegbewegingen en pagina 64 voor oefenen met graven Leusderheide). (251527)
6. Realisatieparagraaf ontwerp NPRD (251483).
7. Overige documenten (plan MER deel B, samenvatting Plan MER):
<https://www.defensie.nl/onderwerpen/ruimte-voor-defensie>